

Var försiktig!

Säkerhetsguidens omfattning och tillämpning

Säkerhetsguiden är till för dig som är frivillig, förtroendevald, anställd, delegat, praktikant, studerande eller som har åtagit dig ett annat uppdrag för Svenska Röda Korset (SRK) i Sverige och/eller utomlands. Den är bra för en kultur av säkerhetsmedvetande och erbjuder ett säkerhetstänk före, under och efter en insats.

Säkerhetsguiden är ett förebyggande verktyg för att förbättra säkerheten och välbefinnandet för rödakorsare samt de personer som ges stöd. En säkerhetsrutin ska förebygga incidenter före, under och efter en insats.

Guiden ska spridas till och förklaras för alla aktiva och nya rödakorsare som en del av introduktionen.

Varför behövs en säkerhetsguide?

Rödakorsare arbetar i varierande miljöer. Det är viktigt att förstå den lokala säkerhetssituationen för att minimera riskerna, utsattheten och öka möjligheten att genomföra den humanitära insatsen. Lokal anpassning av säkerhetsguiden görs med hänsyn till tre säkerhetsnivåer:

Nivå I – Låg risk under normalsituation. Hur säkerställs säkerheten och välbefinnandet för rödakorsaren vid genomförandet av verksamheten? Speciellt vid aktiviteter på allmän plats, isolerade platser, vid trafikolyckor eller vid aktiviteter i miljöer med socio-ekonomiska problem.

Nivå II – Mellanrisk nödhjälpsinsats (insats under och efter en större olycka). Hur säkerställs säkerheten i en kris-, nöd- eller katastrofsituation?

Nivå III – högriskinsats (insats vid demonstration, konflikt eller upplopp). Hur säkerställs säkerheten vid demonstrationer, protestaktioner, upplopp eller öppen konflikt, som innebär ökad risk i en kritisk situation.

Denna guide handlar om de två första nivåerna. De som arbetar i konflikt eller högriskinsatser (Nivå III) ska vara specialutbildade och ha säkerhetsutbildning på högre nivå.

De sju säkerhetsaspekterna

Röda Korsets säkerhet i fält, internationellt som nationellt, organisatoriskt som individuellt är byggd på sju nyckelprinciper som kallas ”de sju säkerhetsaspekterna”. De två första är särskilt viktiga för rödakorsare i en insats då de förklarar vikten av att accepteras och att synas som rödakorsare. De påföljande aspekterna är relevanta för alla organisationer, institutioner och företag som värnar om sin personals säkerhet.

1. Acceptans

Det är viktigt att vara accepterad som en neutral, opartisk och humanitär aktör av omgivningen. Acceptans är också nödvändig på den individuella nivån. Rödakorsare måste acceptera att uppträda i enlighet med Röda Korsets grundprinciper, Svenska Röda Korsets säkerhetsrutiner, frivilligpolicyn, uppförandekoden samt gått genom säkerhetsguiden.

Rödakorsare ska hålla sig informerade om insatsen, kretsens agerande, Röda Korset generellt, händelseförloppet och vad det kan leda till. De måste aktivt kommunicera med omgivningen och vara beredda på att justera aktiviteterna för att säkerställa acceptans i den miljö vi verkar inom. Rödakorsaren övervakar situationen för att förstå frågor som skulle kunna påverka acceptansen från omgivningen negativt.

2. Identifiering

Röda Korset måste alltid vara identifierbart och använder logotypen för detta ändamål. Utrustning, uniformer, västar, märken, mössor och banderoller som används är klart och tydligt märkta med SRK:s logotype.

Rödakorsare ska ha någon typ av fotolegitimation alternativt ett märke, väst eller mössa. Dessa märken, mössor, västar och dylikt skall endast användas i tjänsten och ska tas av när insatsen avslutas.

Använd inte utrustning, symboler eller kläder som kan förväxlas med militär, polis eller annan organisation eller har politisk/religiös anknytning, detta för din egen säkerhet och för att förhindra missförstånd.

3. Information

All information måste vara aktuell och det måste finnas ett effektivt sätt för snabb spridning, särskilt om informationen rör säkerheten.

Rödakorsare ska sträva efter att samla in och sprida så mycket säkerhetsrelaterad information som möjligt. Alla säkerhetsincidenter måste rapporteras, markeras och analyseras snarast. Detta för att kunna förebygga liknande händelser.

Kretsen eller uppdragsgivaren inom Röda Korset ska föra en uppdaterad tjänstgöringslista med kontaktuppgifter för alla aktiva i insatsen.

Förändringar i säkerhetssituationen måste omedelbart meddelas till ansvarig.

Att ha en god relation till media är viktigt, på Rednet finns tips och råd för detta. <http://rednet.redcross.se/Kontakt/Sociala-medier/>

4. Riktlinjer

Röda Korsets säkerhetsföreskrifter och rutiner är obligatoriska för alla rödakorsare. Dessa finns på Rednet, <http://rednet.redcross.se/var-forening/Kretsen--en-ideell-forening/Hot-och-sakerhet/>

Vid särskilda insatser ska speciella föreskrifter tas fram för att minimera risker och säkerställa en säker arbetsmiljö. Dessa kan vara regional- eller lokalspecifika och är beroende av de beredskapsplaner som gjorts baserade på en riskbedömning.

5. Beteende/Uppförande

Rödakorsaren är en representant för Röda Korset och uppförandet inverkar på hela organisationens respekt och anseende. Beteendet påverkar även den personliga säkerheten.

Rödakorsare ska vara informerade om säkerhetsmiljön. De ska uppträda lämpligt och vara medvetna om och agera på förändringar.

Rödakorsare måste förstå säkerhetsaspekterna i den pågående insatsen.

Rödakorsare får aldrig provocera en situation med aggressivt beteende. Respektera mångfald, kulturellt, politiskt, socialt och religiöst tänkande.

Rödakorsare ska vårda sin egen fysiska och psykiska hälsa och be om stöd när så behövs.

6. Kommunikation

Att ha fungerande och system för kommunikation är mycket viktigt för rödakorsares säkerhet i en krissituation.

En bra kommunikation säkrar en effektiv samordning och är avgörande i en krissituation när hjälp måste påkallas.

Walkie-talkies, mobiltelefoner, internet och annan utrustning behöver inte nödvändigtvis öka säkerheten för rödakorsaren, men rätt användande av dessa gör det.

7. Skydd

Åtgärder ska vidtas för att säkra rödakorsares skydd. Regelbunden service och ett korrekt användande av utrustning, fordon och övrig egendom ska också ses till.

Det personliga skyddet inkluderar olycksfallsförsäkring, träning i Första hjälpen, prioriterad tillgång till skyddsområde/lokal/förråd samt skyddad parkering, speciellt vid insats på kvällar och helger.

Incidenter och händelser

Rödakorsare ska rapportera överträdelser av säkerhetsföreskrifter, inkluderat förseelser mot uppförandekoden samt veta hur de ska rapportera vid en olycka eller säkerhetsincident.

Använd e-postadressen incident@redcross.se

Faktorer som kan bidra till incidenter

1. Bristande förståelse för och/ eller missbedömning av säkerhetsläget samt brist på grundläggande säkerhetsmedvetenhet.
2. Missbedömning/missförstånd av avsikten med insatsen.
3. Bristande koordinering och informationsutbyte inom organisationen och med viktiga samarbetspartners.
4. Ineffektiv säkerhetssamordning; brist på vägledning, träning, coaching och rådgivning.
5. Personliga problem; provokativt och respektlöst uppträdande, brist på effektiv stresshantering, hälsoproblem, olämpligt förhållande.
6. Överbelastning (arbetstid och/eller uppgifter) av den enskilde rödakorsaren.

Att skapa en säkerhetskultur

Svenska Röda Korset (SRK) skapar en rutin för säkerhetsgenomgångar och uppdateringar. Dessa genomgångar förklarar den aktuella säkerhetsituationen i landet och på specifika platser samt vilka förebyggande åtgärder som vidtagits. Genomgångarna baseras på säkerhetsanalyser, riskbedömningar, hotbilder och sårbarhetsgrad.

Vad är viktigt i relation till din personliga säkerhet?

Att:

- veta att organisationen har färdiga planer och rutiner vad gäller säkerhet. Veta om risker/hot/faror i samband med insats och förstå de strategier och rutiner som finns för att mildra dessa.
- känna att organisationen bryr sig om den enskilde och erbjuder allt stöd som behövs. Detta innebär psykosocialt stöd, anpassad utrustning, handledning, försäkring, träning, transport, logi samt måltider när så behövs.

- känna sig bekväm, respekterad, accepterad och del av organisationen.
- känna till rutinen för lägesbedömningar
- få löpande information om säkerhetsguiden.
- ha en bra arbetsmiljö under insatsen.

Hur får rödakorsaren säkert tillträde till målgruppen?

Genom att:

- säkerställa förståelsen av Röda Korsets grundprinciper bland rödakorsare.
- diskutera de risker som uppdraget/aktiviteten medför.
- påtala vikten av det rätta användandet av SRK:s logotyp.
- rödakorsaren ”syns”, d.v.s. bär väst eller t-shirt med SRK:s logotyp.
- vara flexibel och anpassningsbar efter omständigheterna.
- om möjligt, ha övat säkerhetsrutiner.

Det personliga förhållningssättet

- Förstå Röda Korsets grundprinciper och idé.
- Veta hur organisationens logotyp får användas.
- Personligt uppförande och beteende.
- Kompetens, skicklighet och kunnande.
- Generell säkerhetsmedvetenhet/ riskbedömning av den lokala situationen.
- Förstå rapporteringsvägarna i säkerhets-hanteringen.

Organisationens förhållningssätt

- Organisationsmiljö (säkerhetskultur)
- Säkerhetsplan är förstådd och anpassad.
- Alla anställda ska gå Federationens ”Stay Safe” utbildning.
- Rödakorsare rekommenderas att genomgå Federationens ”Stay Safe” utbildning.
- Uppförandekoden är uppdaterad, förklarad, samt signerad av alla.
- Tillgänglig information om externa säkerhetskontakter/leverantörer.
- Erbjuder kursen Psykologisk första hjälpen (PFH)
- Olycksfallsförsäkring finns.

Riskbedömning av säkerhetssituationen på platsen

Rödakorsare är en del av samhället där de verkar och är bättre rustade att förstå och bedöma den lokala miljön som påverkar säkerhet och välbefinnande.

Exempelvis:

1. Säkerhetsrisker och incidenter i skolor, bostadsområden, affärer, affärscentrum, parker, restauranger, barer, kiosker, bankomater, ungdomsgårdar, biografteatrar, sportanläggningar, stationer och hållplatser, platser med religiös betydelse, kriminella högriskområden.
2. Större vägar: trafikproblem, farliga platser, platser med hög olycksfrekvens.
3. Våld/hot: mot personer och egendom.
4. Platser med drogproblem eller prostitution.
5. Etniska; kulturella; sociala; religiösa och/eller politiska minoriteter.
6. Diskriminering och främlingshat.
7. Socio-ekonomiska problem – brist på möjligheter, arbetsmarknadsrelaterade problem, arbetssituation, gänggrupperingar, hot.
8. Hälsorisker vid stress,
9. Relation till polis, myndigheter, väktare och andra säkerhetsansvariga (formella och informella).

Rödakorskretsen ansvarar och informerar rödakorsarna om hur vi bör förhålla oss till dessa frågor på lokal nivå: Hur ser säkerhetssituationen på orten eller i området ut? Är kretsen tillräckligt förberedd att agera i utsatta lägen?

I planläggning ingår att vara beredd på att situationen snabbt kan förändras och hur det påverkar säkerheten.

Att vara säkerhetsmedveten innebär att veta om det finns potentiella hot som direkt eller indirekt kan skada individen, gruppen, och/eller utrustning/egendom.

Frivilligsamordningen

Förtroendevalda styr, frivilligledare leder och frivilliga genomför.

- Kretsstyrelsen leder, förvaltar och utvecklar kretsen och dess verksamhet. Den ska följa de beslut som fattas av Riksstämman, Svenska Röda Korsets styrelse och kretsstämman.
- Kretsstyrelsen ansvarar för att leda och organisera ledare, frivilliga, personer hänvisade från olika myndigheter, praktikanter och anställda.
- Kretsstyrelsen utser ledare och kan delegera uppgifter till dessa. De har även ansvar för att ledare får stöd, fortbildning och möjlighet till utveckling.

Viktig kontaktinformation:

info@redcross.se 0771 19 95 06
tib@redcross.se 08 452 46 50
incident@redcross.se

”Den kokande grodan”

Enligt en gammal sägen berättar att om en groda släpps ner i en kastrull med hett vatten, så hoppar den omedelbart ut igen för att undkomma. Men om grodan läggs i en kastrull med lagom kallt och skönt vatten, och sedan värmer upp vattnet gradvis tills det börjar koka, så kommer grodan inte att märka något förrän det är för sent!

En grodas överlevnadsinstinkt bygger på att känna igen plötsliga förändringar i omgivningen

Denna berättelse illustrerar hur människor också ibland hamnar i en knipa. Berättelsen används ofta som en varning att människor måste vara på sin vakt mot små och långsamma förändringar i sin dagliga miljö – inte bara mot snabba förändringar. Det är en varning till oss att vara vaksamma inte bara mot självklara faror utan också mot långsamt tilltagande faror.

Självbedömningsformulär

Detta är en självbedömning (checklista) för rödakorsare innan ett arbetspass.

Namn: _____

Datum: _____

Nr.	Kunskap och förståelse av situationen/individuell beredskap	Nej	Lite	Ja
1	Förstår jag Röda Korsets grundprinciper?			
2	Vet jag vem jag rapporterar till?			
3	Vet jag vilka jag ska tjänstgöra med?			
4	Vet jag vilka jag ska samverka med? (extern personal)			
5	Är jag helt klar över min uppgift idag?			
6	Vet jag hur Röda Korsets anseende är på platsen?			
7	Har jag något på mig som synligt och tydligt identifierar mig som rödakorsare?			
8	Har jag fått en säkerhetsgenomgång?			
9	Är jag insatt i det aktuella säkerhetsläget på den plats jag ska vara?			
10	Har jag kollat om jag har på mig något som skulle kunna vara provocerande?			
11	Har jag all utrustning jag behöver?			
12	Har jag en fullt laddad telefon?			
13	Har jag telefonnummer till: den jag rapporterar till, Infoservice, Tjänsteman i beredskap (TiB) och polisen.			
14	Vet jag hur jag ska bete mig om någon är våldsam?			
15	Vet jag vart jag ska bege mig i ett utsatt läge?			
16	Känner jag mig helt förberedd för dagens insats?			
17	Känner jag mig lugn?			

Rekommendationer med hänsyn till svaren ovan.

Om du har svarat "Nej" eller "Lite" på någon punkt så behöver du fråga/diskutera/uppdatera dig på denna/dessa punkter med dina kollegor eller den du rapporterar till innan du börjar.

Svenska Röda Korset
Box 17563, Hornsgatan 54, 118 91 Stockholm
Telefon 08-452 46 00, Fax 08-452 46 01
E-post: info@redcross.se | Besök vår hemsida www.redcross.se

